

Чернівецький національний університет імені Юрія Фельковича
Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан філологічного факультету
Ярослав РЕДЬКВА
« 29 » серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ДОСЯГНЕННЯ І ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА
ОБОВ'ЯЗКОВА

Освітньо-професійна програма	«Українська мова та література»
Спеціальність	035 Філологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	другий
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці – 2025

Робоча програма навчальної дисципліни *«Досягнення і проблеми українського мовознавства»* складена відповідно до освітньо-професійної програми «Українська мова та література» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності В 11 Філологія.

Розробник: **Шабат-Савка Світлана Тарасівна** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови.

Викладач: **Шабат-Савка Світлана Тарасівна** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови.

Погоджено з гарантом ОП й затверджено
на засіданні кафедри сучасної української мови
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри Світлана ШАБАТ-САВКА

Схвалено методичною радою філологічного факультету
протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради
філологічного факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

Мета та завдання навчальної дисципліни – представити українське мовознавство як поліпарадигмальну навчальну дисципліну гуманітарного циклу; сформувані в здобувачів освіти чітку систему теоретичних знань про основні етапи розвитку та становлення українського мовознавства, ознайомити їх із найновішими досягненнями в різних галузях сучасної української лінгвістики: фонетики, морфеміки і словотвору, морфології, синтаксису, стилістики, культури та історії мови, докладно розглянути науковий доробок видатних мовознавців та схарактеризувати їхні погляди на ті або ті лінгвістичні явища.

Навчальна дисципліна «Досягнення і проблеми українського мовознавства» – це важливий курс про загальнотеоретичні проблеми лінгвістичної науки в Україні від початку її зародження до наших днів.

Розвиток науки про мову можливий лише на базі глибокого вивчення її історії. Без розуміння процесу становлення мови, її суспільної функції, закономірностей розвитку неможливо побудувати об'єктивну та правильну теорію пізнання мови як системи. Усе це визначає специфіку навчальної дисципліни, опанування якої має велике пізнавальне й виховне значення, відіграє особливо важливу роль у підготовці висококваліфікованих філологів-україністів.

Пререквізити: «Методологія та організація наукових досліджень», «Загальне мовознавство», «Методика викладання української мови у ЗВО».

Результати навчання.

Навчальна дисципліна «Досягнення і проблеми українського мовознавства» спрямована на забезпечення та засвоєння таких *загальних і спеціальних компетентностей*:

Загальні компетентності:

ЗК-1 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-3 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові компетентності:

ФК-1 Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-4 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-8 Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК-12 Здатність чітко визначати й ідентифікувати мовознавчі напрями та школи; виокремлювати та кваліфікувати наукові проблеми в галузі лінгвістики.

У результаті засвоєння змісту навчальної дисципліни студент має набути таких **програмних результатів навчання**:

ПР-6 Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПР-7 Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПР-9 Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПР-10 Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).

ПР-11 Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПР-21 Аналізувати й порівнювати лінгвістичні явища в українській та слов'янських мовах, характеризувати основні проблеми; критично оцінювати отриману інформацію й предметно характеризувати досягнення мовознавців у різних галузях лінгвістики, застосовувати отримані знання у власних лінгвістичних дослідженнях або при аналітичному реферуванні джерел.

Опис навчальної дисципліни Загальна інформація про розподіл годин

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	2	2	4	120	22	8			90		екзамен
Заочна	2	2	4	120	4	4			112		екзамен

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Досягнення і проблеми українського мовознавства в галузі фонетики, лексикології та фразеології													
Тема 1. Українське мовознавство: основні розділи	12	2	2			8	13	2	1				10

та етапи розвитку.												
Тема 2. Досягнення і проблеми в царині графіки та орфографії.	10	2				8	12	2				10
Тема 3. Досягнення і проблеми в галузі сучасної лексикології, фразеології та лексикографії.	12	2	2			8	10					10
Тема 4. Досягнення і проблеми в галузі фонетики, діалектології та ономастики.	10	2				8	10					10
Тема 5. Досягнення і проблеми в галузі дериватології та морфеміки української мови.	10	2				8	10					10
Тема 6. Досягнення і проблеми в галузі історії української мови.	8	2				6	13					13
Разом за змістовим модулем 1	62	12	4			46	68	4	1			63
Змістовий модуль 2. Досягнення і проблеми українського мовознавства в галузі граматики, комунікативної лінгвістики, прагматики та дискурсології												
Тема 7. Досягнення і проблеми в галузі морфології української мови	12	2				10	13	2	1			10
Тема 8. Досягнення і проблеми в галузі	12	2				10	10					10

синтаксису												
Тема 9. Досягнення і проблеми в галузі лінгвостилістики та лінгвістики тексту	10	2				8	12					12
Тема 10. Досягнення і проблеми етнолінгвістики та психолінгвістики.	12	2	2			8	8					8
Тема 11. Проблеми комунікативної лінгвістики, прагматики і дискурсології	12	2	2			8	9					9
Разом за змістовим модулем 2	58	10	4			44	52	2	1			49
Усього годин	120	22	8			90	120	4	4			112

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	Українське мовознавство: основні розділи та етапи розвитку. <i>План.</i> 1. Мовознавство як навчальна дисципліна. 2. Періодичні та неперіодичні видання з українського мовознавства. 3. Періодизація українського мовознавства. 4. Основні етапи розвитку українського мовознавства.
1.2	Досягнення і проблеми в царині графіки та орфографії. <i>План.</i> 1.Графіка української мови крізь призму часу. 2. Орфографія як розділ мовознавства. 3.Найдавніші правописні системи ХІХ ст. 4.Правописні системи ХХ ст. 5. «Український правопис» (2019): на шляху до вдосконалення мовної

	компетентності сучасного фахівця
1.3	<p>Досягнення і проблеми в галузі сучасної лексикології, фразеології та лексикографії.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія та історія лексикографії. Періодизація розвитку української лексикографії. 2. Найдавніші українські словники. 3. Типологія словників. Двомовна та багатомовна лексикографія. Перекладні словники. Українська термінографія. Ідіолектна лексикографія. 4. Актуальні питання вивчення української фразеології. Фразеологічні словники. 5. Лексикологія в контексті сучасних наукових студій. 6. Корпусна лінгвістика та її роль у розвитку лексикографічних ресурсів.
1.4	<p>Досягнення і проблеми в галузі фонетики, діалектології та ономастики.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Актуальні проблеми фонетики як розділу мовознавства. 2. Деякі аспекти діалектологічних досліджень: <ul style="list-style-type: none"> • джерела вивчення говорів української мови; • з історії вивчення українських говорів; • лінгвістична географія; • лінгвістичні діалектологічні атласи. 3. Ономастичні студії: актуальні проблеми дослідження. 4. Діалектологічний доробок учених Чернівецького університету: лінгвоперсонологія Валентини Прокопенко, Костянтина Германа, Корнія Лук'янюка, Ніни Гуйванюк, Надії Бабич, Ірини Зінченко, Степана Перепелиці, Сидонії Мойсюк, Василюк Яківчик та ін.
1.5	<p>Досягнення і проблеми в галузі дериватології та морфеміки української мови.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. З історії становлення дериватології в українському мовознавстві. 2. Формантоцентричний та основоцентричний підходи до вивчення словотвору. 3. Місце морфеміки в системі лінгвістичних дисциплін, її зв'язок з фонологією, морфологією, словотвором та іншими розділами мовознавства. 4. Унесок сучасних вітчизняних науковців у розвиток дериватології та морфеміки.

1.6	<p>Досягнення і проблеми в галузі історії української мови. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Українські лінгвісти про походження української мови. 2. Проблема визначення статусу давньоруської мови. 3. Формування українського мовознавства як багатогалузевої науки про мову в ХХ ст. 4. Лінгвоперсонологія українських дослідників у царині історії мови.
2.1	<p>Досягнення і проблеми в галузі морфології української мови. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Морфологія у контексті граматики. 2. З історії вивчення частин мови. 3. Традиційна концепція частин мови. 4. Окремішній підхід у витлумаченні статусу частин мови: <ul style="list-style-type: none"> • концепція Івана Вихованця та Катерини ГОроденської; • концепція Іллі Кучеренка; • концепція Володимира Горпинича. 5. Дискусійні питання сучасної української морфології.
2.2	<p>Досягнення і проблеми в галузі синтаксису. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення синтаксису як розділу українського мовознавства. 2. Основні тенденції розвитку синтаксису. 3. Актуальні питання дослідження синтаксичної теорії. 4. Фундаментальні категорії синтаксису. 5. Кафедра сучасної української мови Чернівецького університету: напрями, постаті, перспективи.
2.3	<p>Досягнення і проблеми в галузі лінгвостилістики та лінгвістики тексту. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Лінгвостилістика в системі мовознавчих наук. 2. Основні напрями сучасних лінгвостилістичних студій. 3. Актуальні проблеми лінгвостилістики та стилістики тексту. 4. Проблема лінгвостилістичної інтерпретації тексту
2.4	<p>Досягнення і проблеми етнолінгвістики та психолінгвістики. <i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статус етнолінгвістики серед інших історико-лінгвістичних дисциплін. 2. Етнолінгвістичні основи дослідження мови. Методи етнолінгвістики. 3. Психолінгвістика і моделі породження висловлення. 4. Формування мовної компетенції як актуальна

	психолінгвістична проблема.
2.5	<p>Проблеми комунікативної лінгвістики, прагматики і дискурсології.</p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Комунікативна лінгвістика в контексті антропоцентризму. Основні категорії комунікативної лінгвістики. 2. Мовна особистість: комунікативна компетенція та інтенційність. 3. Комунікативні стратегії і тактики як комунікативні категорії. 4. Основні засади вивчення лінгвопрагматики. 5. Дискурсологія в контексті розвитку сучасного українського мовознавства.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Українське мовознавство: основні розділи та етапи розвитку.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зародження початків українського мовознавства. 2. Мовознавство старої доби. 3. Мовознавчі праці XIV–XVI ст. 4. Наукове вивчення української мови в працях П. Г. Житецького. 5. Внесок К. П. Михальчука в розвиток українського мовознавства. 6. Мовознавство XX ст. 7. Сучасне українське мовознавство: постаті, тенденції, парадигми.
1.2	<p>Досягнення і проблеми в царині графіки та орфографії.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Головні напрями роботи правописної комісії та “Найголовніші правила українського правопису” (1921 р.). 2. Історія укладання та видання «Українського правопису» 1928 року. 3. Історія укладання та видання правописів 1933, 1946, 1960 років. 4. Головні зміни в українському правописі 1990 року. 5. Найважливіші зміни в проєкті українського правопису 1999 (за ред. В. В. Німчука) та 2003 (за ред. В. М. Русанівського). 6. Лінгвістичні дискусії щодо літери І. 7. Український правопис 2019 р.: формат «було – стало».

1.3	<p>Досягнення і проблеми в галузі сучасної лексикології, фразеології та лексикографії.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функції словників і найважливіші поняття словникарства. 2. Основні принципи лексикографування. <ul style="list-style-type: none"> • Енциклопедичні словники. • Термінні словники. • Тлумачні словники української мови • Етимологічні словники української мови • Перекладні словники. Українська термінографія. • Діалектні та жаргонні словники • Фразеологічні словники. • Словники мови письменника, словопоказчики, конкорданси та ін. 3. Лексикологія як мовознавча дисципліна. Лінгвоперсонологія вітчизняних науковців.
1.4	<p>Досягнення і проблеми в галузі фонетики, діалектології та ономастики.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблематика фонетичних досліджень у фахових виданнях української мови. 2. З історії вивчення українських говорів та діалектів. 3. Діалектологічні атласи та діалектні словники української мови. 4. Дослідники української ономастики та їхній внесок у розвиток української лінгвістики (Ю. Карпенко, Д. Бучко, П. Чучка, Л. Масенко та ін.).
1.5	<p>Досягнення і проблеми в галузі дериватології та морфеміки української мови.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Внесок професора Івана Ковалика в розвиток дериватології. 2.Словотвірна морфеміка Ніни Клименко та Євгенії Карпіловської. 3. Студії з морфеміки С. Панцьо та Л. Вакарюк. 4. Основні тенденції дослідницьких пошуків у царині морфеміки та словотвору.
1.6	<p>Досягнення і проблеми в галузі історії української мови.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Наукова діяльність А. Кримського як мовознавця. 2. О. Потебня і розвиток українського мовознавства. 3.Коло наукових зацікавлень І. Огієнка як мовознавця.

	<p>4. Основні напрями наукової діяльності Ю. Шевельова.</p> <p>8. Мовознавча спадщина західноукраїнського вченого В. Сімовича.</p> <p>9. Роль В. В. Німчука в історії українського мовознавства.</p>
2.1	<p>Досягнення і проблеми в галузі морфології української мови.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Частина мови як основне граматичне поняття. 2. Критерії виокремлення частин мови. 3. Основні підходи до визначення статусу частин мови в українському мовознавстві. 4. Слово в контексті морфологічного ярусу мови. 5. Співвідношення термінопонять – слово, грамема, лексема, категорема, морфема.
2.2	<p>Досягнення і проблеми в галузі синтаксису.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія української синтаксичної науки. 2. Аспекти вивчення синтаксичного ладу української мови. 3. Проблема визначення предикативності. Категорія часу на морфологічному та синтаксичному рівнях мови. Диференційні ознаки об'єктивної та суб'єктивної модальності. Поняття предикації, предикатності та предиката. 4. Функційний синтаксис та поняття «синтаксична функція». 5. Дискусійні питання в синтаксисі української мови: статус словосполучення, еквіваленти речення, головний член односкладного речення, граматична природа складнопідрядних речень та ін.
2.3	<p>Досягнення і проблеми в галузі лінгвостилістики та лінгвістики тексту.</p> <p><i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i></p> <p><i>План.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Багатство стилів сучасної української літературної мови в усній і писемній її формах. Мовний і позамовний аспекти стилістики. 2. Характеристика основних галузей стилістичної науки: загальна стилістика, описова стилістика, функціональна стилістика, порівняльна стилістика, стилістика декодування, практична стилістика. 3. Стилістичне значення, структура стилістичного значення, конотація, експресія, стилістичний засіб, стилістичний прийом. 4. Стилістично-марковані і немарковані мовні одиниці. 5. Різномірні мовні одиниці в контексті ідіостилістики. 6. Прийоми стилістичної графіки як спеціальне графіко-зображальне оформлення тексту (знак наголосу, виділення

	шрифтом слів, словосполучень, зміна шрифту і щільність рядка, дефісація (подвоєння/ потроєння) букв, змінена строфа, використання іншомовної графіки, вживання великої (малої) літери, інтонаційно-пунктуаційні засоби вражальності (три крапки, знак оклику й питання), сегментація).
2.4	Досягнення і проблеми етнолінгвістики та психолінгвістики. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Мета і завдання етнолінгвістичних студій. 2. Джерела етнолінгвістики. 3. Роль гіпотези «лінгвістичної відносності» Е. Сепіра й Б. Уорфа у становленні етнолінгвістичної науки. 4. Прикладні аспекти психолінгвістики. 5. Психолінгвістика і проблеми диференціації мови / мовлення.
2.5	Проблеми комунікативної лінгвістики, прагматики і дискурсології. <i>Вид роботи: усні та письмові відповіді.</i> <i>План.</i> 1. Базові категорії комунікативної лінгвістики. 2. Пресупозиція як універсальна категорія лінгвопрагматики. 3. Визначення дискурсу в сучасній лінгвістиці. 4. Співвідношення понять «текст» і «дискурс» у мовознавстві 5. Структура і типологія дискурсу

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Досягнення і проблеми українського мовознавства» складається з різних видів:

- підготувати конспективний виклад праць до теми;
- підготувати презентацію на основі опрацювання наукових розвідок чи самостійно підібраного матеріалу;
- підготувати реферат на тему;
- на основі праць українських учених підготувати їхній мовознавчий портрет;
- підготувати письмове повідомлення для усного виступу;
- підготувати усний виступ за працями дослідників;
- опрацювати онлайн-ресурси щодо теми;
- створити інтерактивний проєкт.

№ тем и	Назва теми
---------	------------

1.1	<p>Українське мовознавство: основні розділи та етапи розвитку.</p> <p>1.Прочитати й законспектувати статтю «Даниленко Л. І. Лінгвістика ХХ — початку ХХІ ст. у пошуках цілісної теорії взаємозв'язку мови, культури і мислення. <i>Мовознавство</i>.2009. № 5. С. 3–11». https://www.inmo.org.ua/assets/files/Danylenko.%20Linhvistyka%20XX%20%E2%80%93%20pochatku%20XXI%20st..pdf</p> <p>2.Підготувати презентацію за працею А. О. Білецького «Про мову і мовознавство: навч. посібник для студ. філол. спец. вищ. навч. закладів. К. : АртЕк, 1997. 224 с.».</p> <p>3.Представити реферат на тему «Основні проблеми дослідження мови» з опертям на праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с. ➤ Левицький А.Е., Сингаївська А.В., Славова Л.Л. Вступ до мовознавства: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 104 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Levytskyi_AE/Vstup_do_movoznavstva.pdf
1.2	<p>Досягнення і проблеми в царині графіки та орфографії.</p> <p>1.Проаналізувати праці В. Німчука, І. Р.Вихованця, К. Г. Городенської, В. Русанівського, П. Ю. Гриценка, І. Фаріон, що мають стосунок питань правописної кодифікації української мови, підготувати інтерактивний проєкт про правописні студії в науковому дискурсі відомих українських дослідників.</p> <p>2.Підготувати письмове повідомлення для усного виступу в контексті праці: Історія українського правопису XVI–XX століття: хрестоматія / В. Німчук, Л. Зизаній, М. Смотрицький [та ін.]; упоряд., передне сл. В. Німчук. К.: Наукова думка, 2004. 583 с. https://donnaba.edu.ua/journal/images/2016-4/2016-04_15-20.pdf</p> <p>3. Підготувати презентацію про варіативність «Українського правопису» 2019 р. https://www.uaredactor.com.ua/https-www-uaredactor-com-ua-zminy-v-novoy-redacciipravopysi/</p> <p>4. Опрацювати наукову розвідку С. Омельчука та С. Климович «Мовмо й пішімо поправно: 33 присутні зауваги з українського правопису, граматики і слововживання для фахівців. Одеса: Олді+, 2024. 80 с.</p>
1.3	<p>Досягнення і проблеми в галузі сучасної лексикології, фразеології та лексикографії.</p> <p>1.Опрацювати навчально-методичний посібник «Ціхоцький І., Левчук О. Лексикографічний практикум. Навчально-методичний посібник для студентів І курсу філологічного факультету. Львів, 2013. 114 с.». https://philology.lnu.edu.ua/wp-</p>

	<p>content/uploads/2015/05/%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC-2013.pdf</p> <p>2. Представити письмове повідомлення для усного виступу про особливості лексикографічної практики в 20–30 рр. ХХ ст. на основі праці: Солодкіна Т.В. Лексикографічна практика 20-30 рр. ХХ ст. і діяльність Інституту української наукової мови. <i>Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика</i> : Зб. наукових праць. К. : Видавничополіграфічний центр “Київський університет” 2000. Вип. 1. С. 20–34. http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/host/viking/db/ftp/univ/apul_tip/apul_tip_2000_01.pdf</p> <p>3. Підготувати презентацію на основі студіювання праць:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Ольги Кровицької «Українська лексикографія : теорія і практика. Л.: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2005. 175 с.; ✓ Лева Полюги. Структура і функції словникових статей у лексиконах різних типів. Українська історична та діалектна лексика : зб. наук. праць. Львів, 2003. Вип. 3. С. 16–23. <p>4. Законспектувати працю М. Яцьків «Здобутки сучасної української фразеології у контексті новітніх парадигм лінгвістичних досліджень». https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/9913/1/40.pdf</p>
1.4	<p>Досягнення і проблеми в галузі фонетики, діалектології та ономастики.</p> <p>1. Підготувати реферат на тему «Діалектне розмаїття української мови».</p> <p>2. За працями вітчизняних лінгвістів представити портрет української діалектології: <i>Студії з діалектології. Матеріали і дослідження</i> / Відп. ред. П.Ю. Гриценко. Вип. 1. К.: КММ, 2017. 284 с.: https://iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/2021/07/studii_z_dialektolohii_vyp_1.pdf</p> <p>3. Створити тематичний інтерактивний проєкт «Буковинська скриня» з опертям на <i>Словник буковинських говірок</i> / за заг. ред Н.В.Гуйванюк. Чернівці: Рута, 2005. 688 с.</p> <p>4. Визначити роль лінгвістичних атласів у вивченні української діалектології:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Герман К.Ф. Атлас українських говірок Північної Буковини. Част. 1. Фонетика. Чернівці, 1995; Част. 2. Словозміна. Службові слова. Чернівці, 1998. ➤ Глуховцева К. Лінгвістичний атлас лексики народного побуту українських східнословобожанських говірок. Луганськ: Альма-матер, 2003. 182 с. ➤ Сабадош І.В. Атлас ботанічної лексики української мови.

	Ужгород, 1999. 103 с.
1.5	<p>Досягнення і проблеми в галузі дериватології та морфеміки української мови.</p> <p>1. Опрацювати онлайн-ресурси та законспектувати праці щодо тенденцій сучасних словотвірних інновацій на зразок:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Карпіловська Є.А. Вплив інновацій на стабільність мовної системи: регулятори системної рівноваги. <i>Мовознавств.</i> 2008. № 2-3. С. 148–158. http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/183047/14-Karpilovska.pdf?sequence=1 ✓ Нелюба А.М. Черезкрокове словотворення й інноваційні явища в українській мові (на зразках суфіксальних дериватів). <i>Вісник Дніпропетр. нац. ун-ту.</i> Сер.: «Мовознавство». 2009. Вип. 15. Т.1. С. 201–209. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=vdumo_2009_17_15%281%29_33 <p>2. Окреслити актуальні проблеми розвитку морфеміки та словотвору в контексті таких статей:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Коць Т.А. Розвиток української дериватології і динаміка словотвірних норм. <i>Мовознавство.</i> 2011. № 1. С.55–65. ✓ Козленко І. Унісуфікси: Морфемний та словотвірний статус. <i>Українське мовознавство.</i> К., 2014. Вип.44. С.13–28. ✓ Кислюк Л. Гібридні новотвори як спосіб засвоєння запозичуваної термінології. <i>Українське мовознавство.</i> К., 2010. Вип.40. С.32–37. <p>3. Створити лінгвоперсонологію Ніни Клименко і представити письмове повідомлення для усного виступу про морфемний склад української мови на основі таких праць:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А. Морфемні структури слів у сучасній українській літературній мові. <i>Мовознавство.</i> 1991. №4.-С. 10–21. ✓ Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Комарова Л.І., Недозим Т.І., Іванова Т.В. Морфемно-словотвірний фонд української мови як дослідницька та інформаційно-довідкова система. <i>Мовознавство.</i> 1990. № 6. С. 41-50. ✓ Клименко Н.Ф., Карпіловська Є.А., Карпіловський В.С., Недозим Т.І. Словник афіксальних морфем української мови. К., 1998. 441 с. https://www.inmo.org.ua/assets/files/lib/Slovyk%20afiksal'nykh%20motfem%20ukr.%20movy%20(1998).pdf

1.6	<p>Досягнення і проблеми в галузі історії української мови.</p> <p>1. Підготувати реферат «Вивчення пам'яток історії мови на сучасному етапі розвитку українського мовознавства».</p> <p>2. Представити конспективний виклад праці: Царук О. В. Українська мова серед інших слов'янських мов: нове прочитання історії української літературної мови: монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 1998. 324 с. https://elibrary.kdpu.edu.ua/handle/0564/897</p> <p>3. Підготувати інтерактивний проєкт «На сторожі рідного слова» (про видатних захисників української мови) https://shotam.info/10-vydatnykh-zakhysnykiv-ukrainskoi-movy-movoznavtsi-vcheni-ta-bortsi-za-kulturnu-spadshchynu/</p> <p>4. Зробити презентацію про особливості порівняльно-історичного методу в українському мовознавстві: https://shron1.chtyvo.org.ua/Levytskyi_AE/Vstup_do_movoznavstva.pdf</p>
2.1	<p>Досягнення і проблеми в галузі морфології української мови.</p> <p>1. Подати письмове повідомлення для усного виступу про традиційні та інноваційні підходи в морфології з опертям на праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови: академічна граматики української мови. Київ : Пульсари, 2004. 400 с. URL: http://1576.ua/books/3368 ✓ Горпинич В. О. Морфологія української мови : підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ВЦ «Академія», 2004. 336 с. URL: http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1239 ✓ Плющ М. Я. Граматика української мови : у 2 ч. Ч. І. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підручник. Київ : Вища школа, 2005. 286 с. URL: http://lib.pnu.edu.ua/read.php?id=1414 ✓ Захлопана Н., Кузьма І., Кутня Г., Труш О. Морфологія: Термінологічний словник-довідник. Львів, 2014. 225 с. <p>2. Підготувати конспективний виклад праць:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Барчук В. Граматична темпоральність: Інтервал. Час. Таксис. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 415 с. • Бацевич Ф. Частки української мови як дискурсивні слова. Львів: ПАІС, 2014. 288 с. • Городенська К. Г. Сполучники української літературної мови : монографія. К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2010. 208 с. <p>3. На основі праці В. Коломийцевої та В. Чумака підготувати мовознавчий портрет професора Іллі Кучеренка щодо класифікації частин мови в історії українського мовознавства: «Коломийцева, В., Чумак, В. Професор І. К. Кучеренко в історії українського мовознавства: класифікація частин мови. Українське мовознавство, 2023. 1(53), С. 24–37». https://doi.org/10.17721/um/53(2023).24-37</p> <p>4. Опрацювати монографію М. Брус: Фемінитиви в українській мові:</p>

	<p>гене́за, еволю́ція, функціонування : монографія. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Brus_Mariia/Feminityvy_v_ukrainskii_movi_heneza_evoliutsiia_funktsionuvannia.pdf</p> <p>5. Підготування реферат на тему «Тикання і викання в аспекті української лінгвокультури» з опертям на праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Богдан С. К. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність. К. : Рідна мова, 1998. 475 с. ✓ Шабат-Савка С. Т. Українські паремії як маркери толерантного спілкування. <i>Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка</i>. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 65. Том 3. С. 231–219. http://www.apfn-journal.in.ua/archive/65_2023/part_3/33.pdf
2.2	<p>Досягнення і проблеми в галузі синтаксису.</p> <p>1. Підготувати письмове повідомлення про синтаксис української мови в контексті праць:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Мельничук О. С. Розвиток структури слов'янського речення. К. : Наукова думка, 1966. 324 с. ✓ Дудик П. С. Синтаксис сучасного українського розмовного літературного мовлення. К. : Наукова думка, 1973. 288 с. ✓ Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис. К.: Либідь, 1993. 368с. ✓ Вихованець І.Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. К.: Либідь, 1992. 224 с. ✓ Шульжук К.Ф. Синтаксис сучасної української мови. К.: Альма-матер, 2004. 408 с. <p>2. Прочитати й законспектувати статтю Чернобров Ю. «Історичний паспорт синтаксичного терміна: джерела формування в XVI—I пол. XX ст.» <i>Українська мова</i>. 2017. № 1. С. 102–113. https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_17/11.pdf</p> <p>3. Окреслити особливості наукових підходів щодо категорії односкладності в контексті статті Шабат-Савки С. Т. «Синтаксис односкладного речення в контексті наукових студій Катерини Городенської». <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Філологія. Журналістика. Том 35 (74). № 2. 2024. Частина 1. С. 78–84. https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/2_2024/part_1/16.pdf</p> <p>4. Дослідити функційний потенціал повних та неповних речень за працю Загнітка А. П. «Український синтаксис: теоретико-прикладний аспект». Донецьк, 2009. – 137 с. https://www.ukrajnistika.edu.rs/preuzimanje/UKR_sintaksis.pdf</p>

	<p>5. Підготувати усний виступ про еквіваленти речень за працями дослідників:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Буйницька Т. Функціонування парцельованих структур у художньому тексті. Наукові записки Кіровоградського державного унів-ту ім. В. Винниченка. Серія: філологічні науки (мовознавство). Кіровоград, 2010. Вип. 89 (5). С. 24 – 26. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzs_2010_89%285%29_6 ✓ Вінтонів М. Функціонально-граматичні та комунікативні вияви парцельованих та приєднувальних конструкцій. <i>Лінгвістичні студії</i>: Донецьк : ДонНУ, 2003. Вип. 11. Ч. 1. С. 124–129. ✓ Завальнюк І. Я. Явище парцеляції в мові української преси початку ХХІ ст.: нові функціонально-стилістичні вияви й тенденції. <i>Мовознавчий вісник</i>. 2014. Вип.19. С.215–222. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2014_19_35 ✓ Шабат-Савка С. Комунікативно-інтенційний зміст парцельованих конструкцій у «Щоденнику страченої» Марії Матіос. <i>Науковий вісник Чернівецького університету</i>: зб. наук. пр. Чернівці: Рута, 2008. Вип. 394/398: Слов'янська філологія. С. 462–469. http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=2208&lang=en ✓ Шабат-Савка С. Т. Незакінчене висловлення як емоційно-експресивний маркер мовотворчості Ірини Вільде. <i>Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського</i>. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72) № 6. Ч. 1. 2022. С. 58–64. http://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/part_1/10.pdf
2.3	<p>Досягнення і проблеми в галузі лінгвостилістики та лінгвістики тексту.</p> <p>1. Прочитати й законспектувати статтю: Єрмоленко С.Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи дослідження. <i>Мовознавство</i>. 2005. № 3-4. С. 112–125. https://e-library.mu.edu.ua/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=2104420</p> <p>2. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу за працею: Основні лінгвостилістичні поняття і категорії (словник-довідник філолога) / укладач І. І. Коломієць. Умань ВПЦ «Візаві», 2015. 202 с. https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/3335/1/Slovnnyk-dovidnyk_zi_stylistyky.pdf</p> <p>3. Підготувати конспективний виклад праці Зоріної Ю. В. «Називний теми і називний уявлення в контексті сегментованих конструкцій поетичного і публіцистичного текстів». Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД»,</p>

	<p>2020. 214 с. https://r.donnu.edu.ua/handle/123456789/257</p> <p>4. Підготувати усний виступ та презентацію за працями:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Єрмоленко С. Я. Стилїстика. Стилїстична система. Стилїшові рїзновиди мови. <i>Українська мова</i>. Енциклопедія / НАН України, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови ; ред. В. М. Русанівський [та ін.]. – К. : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2000. С. 600–606. • Горголюк Н. Г. Об’єктивна і суб’єктивна модальність: співвідношення понять і термінів. Наукові праці. Фїлологія. Мовознавство. 2017. Випуск 287. Том 299. С. 26–31. https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/403912 • Гончарук О. В., Дикан О. В. Функціональні типи модальності: їх диференціяція та реалізація в комунікативно-прагматичній організації висловлень. Закарпатські фїлологічні студії. Випуск 21. Том 1. С. 26–32. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/61193
2.4	<p>Досягнення і проблеми етнолінгвістики та психолінгвістики.</p> <p>1. Представити конспективний виклад про етнолінгвістику за працями:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика : Нариси. К. : Довїра, 2007. 262 с. ✓ Шарманова Н. М. Етнолінгвістика: навч. посїб. для студентів факультету української фїлології. Кривий Рїг: НПП АСТЕРІКС, 2015. 192 с. <p>2. Підготувати презентацію про психолінгвістичні студії в українському мовознавствї за посїбником: «Психологія мовлення і психолінгвістика: навчальний посїбник для студентів вищих навчальних закладів / Калмикова Л.О., Калмиков Г.В., Лапшина І.М., Харченко Н.В.; За заг. ред. Л.О.Калмикової. К.: ПереяславХмельницький педагогічний інститут, в-во “Фенїкс”, 2008. 245 с.</p> <p>https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/05/Kalmykova_Psykholohiia-movlennia-i-psykholinhvistyka.pdf</p> <p>3. Репрезентувати лїнгвоперсонологію Олександра Потебні як фундатора слов’янської й вітчизняної етнолінгвістики.</p> <p>4. Написати реферат на тему «Методи когнітивїстики у процесї вивчення процесів мислення / мовлення з опертям на праці Олени Селїванової:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Селїванова О. Сучасна лїнгвістика: термінологїчна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с. ✓ Селїванова О.О. Сучасна лїнгвістика: напрями та проблеми:

	<p>підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с. https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/587137/mod_resource/content/1/%D0%A1%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf</p> <p>5. Опрацювати «Словник сучасної лінгвістики» А. Загнітка, виписавши основні термінопоняття, що мають стосунок до актуальних питань українського мовознавства.</p> <p>➤ Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ, 2012. 388 с. https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/251/1/%D0%A1%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20-%204%20%D0%9E%D0%A1%D0%A2.pdf</p> <p>6. Підготувати усний виступ про менталінгвістику як науку про взаємодію мови і мислення.</p>
2.5	<p>Проблеми комунікативної лінгвістики, прагматики і дискурсології.</p> <p>1. Підготувати презентацію про основні здобутки та перспективи комунікативної лінгвістики за працями Флорія Бацевича:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Бацевич Ф. Лінгвістична генеалогія: проблеми і перспективи. Львів : ПАІС, 2005. 264 с. ✓ Бацевич Ф.С. Нариси з лінгвістичної прагматики: монографія. Львів : ПАІС, 2010. 336 с. ✓ Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : „Академія, 2004. 344 с. https://document.kdu.edu.ua/info_zab/061_123.pdf <p>2. Підготувати письмове повідомлення для усного виступу про комунікативну інтенцію та апеляцію як комунікативно-прагматичні поняття з опертям на праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Скаб М. С. Граматика апеляції в українській мові. Чернівці: Місто, 2002. 272 с. ✓ Скаб М., Скаб М. «Словник звертань української мови»: потреби, аспекти та проблеми лексикографічної інтерпретації українських назв адресата мовлення. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Вип. 24. 2011. С. 187–191. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/5130/1/%E2%80%9E%D0%A1%D0%9B%D0%9E%D0%92%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%97%D0%92%D0%95%D0%A0%D0%A2%D0%90%D0%9D%D0%AC%20%D0%A3%D0%9A%D0%A0%D0%90%D0%87%D0%9D%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%9E%D0%87%20%D0%9C%D0%9E%D0%92%D0%98%E2%80%9D.pdf ✓ Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці : «Букрек», 2014. 412 с.

	<p>https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3582?show=full</p> <p>3. Написати реферат на тему «Актуальні питання української дискурсології».</p> <p>4. Прочитати й законспектувати такі праці:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Загнітко А. П. Основи дискурсології: науково-навчальне видання. Донецьк: ДонНУ, 2008. 194 с. https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/697205/mod_resource/content/1/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%B4%D0%B8%D1%81%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20by%20%D0%97%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%BA%D0%BE%20%D0%90.%D0%9F..pdf ➤ Томчаковська Ю. О. Дискурсологія: напрями і завдання. <i>Записки з романо-германської філології</i>. Вип. 1 (46). 2021. С. 115-121. https://hdl.handle.net/11300/17888 ➤ Шабат-Савка С. Т. Дискурс як релевантний спосіб втілення комунікативних інтенцій. <i>Studia linguistica</i> : зб. наук. пр.. К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2011. Вип. 5. Ч. 2. С. 451 – 457.
--	---

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Традиційні та інтерактивні методи навчання

- Інформаційно-рецептивний метод навчання.
- Лекція, бесіда, дискусія.
- Спонукально-репродуктивний метод навчання.
- Метод проблемного викладу матеріалу.
- Стимулювально-пошуковий метод навчання.
- Спонукально-пошуковий метод.
- Метод проєктів.
- Метод формування умінь і навичок, застосування здобутих знань.

Освітні технології:

1. Технології розвивального навчання.
2. Особистісно-орієнтовна технологія.
3. Технології інтерактивного навчання.
4. Технологія проєктного навчання.
5. Технології мультимедійного, інформаційно-комп'ютерного зразка.

Система контролю та оцінювання

Система контролю та оцінювання проводиться в формі поточного та підсумкового контролю.

1. Поточний контроль перевірки засвоєного матеріалу передбачає такі форми контролю та оцінювання:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркоче опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, творчі роботи, термінологічні диктанти, проекти, робота з друкованими науковими виданнями, інтернет-джерелами; модульні контрольні роботи);
- тести.

2. Підсумковий контроль: іспит (усна відповідь і письмова робота).

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1						Змістовий модуль №2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T7	T9	T10	T11	40	100
5	5	5	5	5	5	6	6	6	6	6		

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Накопичення рейтингових балів у межах змістових модулів передбачає:

- відвідування (очне / дистанційне) навчальних занять;
- якість підготовки до навчальних занять;
- систематичне виконання завдань практичного, творчого, пошукового характеру на засадах академічної доброчесності.

Оцінювання усної відповіді враховує:

- повноту розкриття питання;
- логічність і послідовність викладу;
- добір влучних прикладів і коментування мовних фактів;
- культуру мовлення;
- уміння порівнювати і робити висновки.

Оцінювання самостійних завдань враховує:

- своєчасність виконання завдання;
- обсяг і якість виконання завдання;
- академічну доброчесність (самостійне виконання);
- творчий підхід та ініціативність у навчальній діяльності;
- оформлення матеріалів відповідно до вимог.

Оцінювання письмових самостійних / контрольних робіт:

«А»: робота засвідчує ґрунтовні, системні знання з теми чи змістового модулю (розкрито 90–100 % матеріалу), не містить помилок.

«В»: робота засвідчує добрі знання з теми чи змістового модулю (розкриває 80–89 % матеріалу), містить не більше двох незначних помилок.

«С»: робота засвідчує належні знання з теми чи змістового модулю (розкрито 70–79 % матеріалу), містить не більше чотирьох помилок, які студент може виправити й пояснити.

«D»: робота засвідчує достатні знання з теми чи змістового модулю (розкрито 60–69 % матеріалу), містить не більше шести помилок;

«Е»: робота засвідчує фрагментарні знання з теми чи змістового модулю (розкрито 60–69 % матеріалу), містить помилки й прогалини у викладеному матеріалі.

Незадовільно – засвідчує незнання програмового матеріалу з теми чи змістового модулю.

Критерії оцінювання тестових завдань:

«А»: 100–90% правильних відповідей.

«В»: 89–80% правильних відповідей.

«С»: 79–70% правильних відповідей.

«D»: 69–60% правильних відповідей.

«Е»: 59–50% правильних відповідей.

Незадовільно – менше 50% правильних відповідей.

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахування індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку **А (90–100 балів)**, або «**відмінно**», отримують студенти, які набрали загальну суму балів від **90** до **100** від максимальної кількості можливих. При цьому відповіді студентів засвідчують, що вони ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи тих положень при розкритті змісту відповідної проблеми; виявили поглиблене розуміння проблем актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив; вільно оперують фактологічною джерельною базою, вправно володіють відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні пропонованого курсу; регулярно, кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури брали участь у повідомленнях на практичних заняттях; ґрунтовно опрацювали всі питання, винесені для самостійного вивчення; глибоко розкрили питання підсумкового модуля-контролю. Мовлення студентів логічне й послідовне, стилістично вправне, відображає широкий словниковий запас.

Оцінку **В (80–89 балів)**, або «**дуже добре**» отримують студенти, які виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та

допоміжну літературу; знають праці вітчизняних дослідників; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; брали досить активну участь на практичних заняттях; у достатньому обсязі опрацювали питання для самостійного вивчення; у достатньому обсязі розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **C (70–79 балів)**, або «**добре**» отримують студенти, які частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та допоміжну літературу; здебільшого засвоїли теоретичний матеріал; продемонстрували знання фактичного матеріалу, частково володіють відповідною науковою термінологією; розкрили, але не повністю, питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **D (60–69 балів)**, або «**задовільно**» отримують студенти, які не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання; показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку **E (50–59 балів)**, або «**достатньо**» отримують студенти, які засвідчили погану обізнаність зі змістом теоретичних питань курсу; обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку **FX (35–49 балів)**, або «**незадовільно**» з можливістю повторного складання отримують студенти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури; під час відповіді допускають помилкові умовиводи, наводять неправильні приклади, або ж не вміють прокоментувати запропоновані мовні явища; не розкрили змісту питань підсумкового модуля-контролю; продемонстрували нелогічне, плутане мовлення зі стилістичними, граматичними та іншими помилками.

Оцінку **F (1–34 бали)**, або «**незадовільно**» з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які не відвідували лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до складання іспиту; пасивно поводити себе під час практичних занять, не виконали завдань для самостійної роботи; взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; не засвоїли програму курсу; якщо ж студенти були допущені до іспиту, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100-бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	Відмінно	A	відмінно
80–89	Добре	B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69	Задовільно	D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	Незадовільно	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

**Перелік питань для самоконтролю
навчальних досягнень студентів**

До змістового модуля № 1

1. Формування мовознавчої науки: постаті та наукові концепції.
2. Еволюція українського мовознавства: ключові етапи та напрями досліджень
3. Основні періоди становлення української лінгвістичної науки.
4. Українське мовознавство XVI–XVII століть: основні праці та їхній вплив.
5. Невідомі або малодосліджені сторінки історії українського мовознавства
6. Проблема «білих плям» у мовознавчих студіях.
7. Розвиток української лінгвістики у XIX столітті
8. Українське мовознавство у XX столітті: здобутки та виклики.
9. Роль періодичних видань у становленні українського мовознавства: наукові журнали та збірники.
10. Формування української графічної системи та орфографічних норм
11. Історичний шлях української правописної думки.
12. Ономастика: сучасні тенденції та нерозв'язані питання
13. Проблеми дослідження власних назв в українській лінгвістиці.
14. Історія українського правопису та його сучасна кодифікація
15. Сучасні тенденції розвитку лексикології.
16. Вплив цифрових технологій на вивчення лексичного складу мови.
17. Динаміка змін у лексиці та проблеми її систематизації.
18. Актуальні проблеми лексикології.
19. Семантична варіативність слів і труднощі їхньої інтерпретації.
20. Виклики, пов'язані з запозиченнями та неологізацією лексики.
21. Сучасний стан і перспективи фразеологічних досліджень.

22. Новітні підходи до вивчення фразеологічного фонду мови.
23. Особливості функціонування фразеологізмів у контексті глобалізації.
24. Взаємодія фразеології з іншими розділами мовознавства.
25. Класифікація фразеологічних одиниць: теоретичні та практичні труднощі.
26. Соціокультурні фактори та їхній вплив на зміну фразеологічного складу.
27. Проблема втрати актуальності традиційних фразеологізмів та їхньої модернізації.
28. Досягнення у сфері сучасної лексикографії.
29. Інноваційні методи укладання словників: від друкованих до електронних форматів.
30. Автоматизація та штучний інтелект у процесі лексикографічної обробки мовних одиниць.
31. Основні виклики сучасної лексикографії.
32. Проблеми оновлення словникових статей відповідно до мовних змін.
33. Відображення соціальних і регіональних особливостей у словниках.
34. Стандартизація термінології та питання багатомовної лексикографії.
35. Фонологічна структура української мови та її динаміка.
36. Взаємозв'язок фізичних і лінгвістичних властивостей звуків.
37. Фонетичні процеси в українській мові: історичний та сучасний аспекти
38. Просодичні особливості української мови
39. Акцентуація, інтонаційні особливості та їхня роль у комунікації.
40. Взаємодія нормативної та розмовної вимови.
41. Українська діалектологія: класифікація та основні напрями досліджень.
42. Поділ українських говорів та критерії їх визначення.
43. Специфіка мовних рис у різних регіонах України.
44. Сучасні тенденції у розвитку українських діалектів.
45. Вплив урбанізації, глобалізації та медіа на діалектні системи.
46. Діалектні архаїзми та інновації у регіональному мовленні.
47. Діалектна лексикографія: здобутки та перспективи
48. Укладання словників і корпусів діалектної мови.
49. Морфемна структура слова в українській мові: основні принципи аналізу
50. Словотвірні моделі сучасної української мови
51. Еволюція словотворчих типів та їхні зміни.
52. Неологія та інновації у словотворенні
53. Запозичення, нові моделі творення слів та адаптація нових лексичних одиниць.
54. Словотвір і семантичні зміни: взаємозв'язок між формою та значенням
55. Полісемія, метафоризація та їхній вплив на розвиток словникового складу.

До змістового модуля № 2

1. Система частин мови в українській мові: класифікація та функціональні особливості
2. Принципи поділу на самостійні та службові частини мови.
3. Формотворчі та словотворчі засоби української морфології

4. Аналітичні та синтетичні способи утворення граматичних форм.
5. Сучасні тенденції у розвитку морфологічної системи української мови
6. Синтаксична система української мови: основні поняття та категорії
7. Речення, словосполучення та їхні структурні особливості.
8. Прості речення: види, структура та семантичні особливості
9. Складні речення в українській мові: класифікація та структурні особливості
10. Граматична основа речення: головні та другорядні члени
11. Підмет і присудок, їхні типи та способи вираження.
12. Синтаксичні зв'язки між членами речення
13. Синтаксична семантика: вплив значення на структуру речення
14. Сучасні зміни в синтаксичній структурі української мови: вплив усного мовлення, соціальних факторів та цифрових технологій.
15. Тенденції спрощення синтаксичних конструкцій в українському мовленні
16. Скорочення складних конструкцій, зменшення кількості підрядних речень.
17. Вплив розмовної мови, еліптизації та парцеляції на синтаксичну структуру письмового мовлення
18. Роль інтернет-комунікації у формуванні нових синтаксичних моделей.
19. Чати, соціальні мережі та їхній вплив на побудову речень.
20. Синтаксичні запозичення та калькування в сучасній українській мові
21. Вплив англійської та інших мов на структуру українських речень.
22. Динаміка вживання безсполучникових конструкцій у сучасній українській мові
23. Скорочення складнопідрядних речень на користь простих чи безсполучникових.
24. Тенденції до розширення або звуження синтаксичних норм у публіцистиці та художньому мовленні
25. Використання складних періодів або, навпаки, коротких конструкцій.
26. Варіативність порядку слів у сучасній українській мові
27. Вплив стилістичних і прагматичних факторів на порядок членів речення.
28. Нові синтаксичні конструкції в українській рекламі та медіа.
29. Розвиток синтаксичних конструкцій у молодіжному сленгу та професійному жаргоні
30. Етнолінгвістика як наука: предмет, методи та завдання
31. Концепт як одиниця етнолінгвістичного аналізу
32. Національна специфіка мовної картини світу.
33. Фразеологія як джерело етнолінгвістичної інформації.
34. Відображення народної культури у стійких словосполученнях.
35. Мовні універсалії та етнокультурні особливості в семантиці слів
36. Загальнолюдські й національно-специфічні елементи у лексиці.
37. Сакральна лексика та її роль у мовній картині світу
38. Відображення традиційних вірувань у мові.
39. Етнолінгвістичні особливості народної ономастики.

40. Колірні номінації в українській мові та їхній етнокультурний зміст.
41. Символічне значення кольорів у фольклорі та мовленні.
42. Мовні засоби вираження національного менталітету
43. Взаємозв'язок мови, мислення і свідомості.
44. Мовна картина світу та її психолінгвістичні аспекти.
45. Формування мовної особистості: когнітивні та соціальні аспекти
46. Вплив оточення на мовний розвиток індивіда.
47. Психолінгвістичні механізми породження та сприйняття мовлення
48. Особливості мовної діяльності двомовних особистостей.
49. Психолінгвістичні аспекти впливу мас-медіа на мовлення.
50. Маніпулятивні стратегії та психологія сприйняття тексту.
51. Співвідношення стилю, жанру і тексту.
52. Функціональні стилі сучасної української мови: основні характеристики
53. Особливості офіційно-ділового, наукового, публіцистичного, художнього та розмовного стилів.
54. Індивідуальний стиль автора та його лінгвістичні особливості.
55. Стилістичні фігури та тропи в українській мові
56. Особливості виразності у різних стилях мовлення.
57. Використання емоційно-оцінних засобів у ЗМІ.
58. Комунікативна лінгвістика: основні поняття та напрями досліджень
59. Типи мовленнєвих актів та їхня реалізація в комунікації
60. Невербальні засоби комунікації та їхня взаємодія з мовленням.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Основні розділи науки про мову в іменах та наукових напрацюваннях.
2. Основні етапи розвитку українського мовознавства.
3. Праці з українського мовознавства ХУІ – ХУІІ ст.
4. «Білі плями» в історії українського мовознавства.
5. Розвиток українського мовознавства ХІХ ст.
6. Розвиток українського мовознавства ХХ ст.
7. Періодичні видання з українського мовознавства.
8. Досягнення і проблеми в галузі етнолінгвістики.
9. Становлення української графіки та орфографії.
10. Досягнення і проблеми ономастики.
11. Історія українського правопису.
12. Проблеми правописної кодифікації української мови на сучасному етапі.
13. Основні засади українського правопису 2019 р.
14. Досягнення і проблеми сучасної лексикології.
15. Досягнення і проблеми сучасної лексикографії.
16. Типи словників. Діахронія і синхронія в лексикографії.
17. Основні досягнення і проблеми в галузі фразеології української мови.
18. Психолінгвістика. Основні напрями психолінгвістичних учень.

19. Вивчення фонетики й фонології.
20. Досягнення і проблеми сучасної морфеміки і словотвору.
21. Досягнення і проблеми в галузі морфології.
22. Вчення про частини мови на сучасному етапі.
23. Проблеми комунікативного, експресивного та комп'ютерного синтаксису.
24. Поліпарадигмальний простір українського мовознавства.
25. Досягнення і проблеми в галузі діалектології та лінгвогеографії.
26. Основні напрацювання в галузі стилістики та лінгвостилістики української мови.
27. Досягнення в царині історії української мови.
28. Вивчення пам'яток історії мови на сучасному етапі розвитку українського мовознавства.
29. Походження української мови.
30. Етимологія як мовознавчий розділ.
31. Проблеми когнітивної лінгвістики.
32. Основні напрями дослідження синтаксичних одиниць.
33. Проблеми комунікативної лінгвістики.
34. Психолінгвістика: визначення, основні напрями та методи досліджень
35. Вплив пам'яті, уваги та емоцій на мовну діяльність.
36. Особливості етномовного світосприйняття українців.
37. Білінгвізм та мультикомпетентність: психолінгвістичний аспект.
38. Стилiстичні особливості мас-медійного дискурсу.
39. Стилiстичні прийоми в художньому мовленні.
40. Досягнення в галузі лінгвістичної прагматики.
41. Сучасні лінгвістичні теорії.
42. Основні напрацювання в галузі теорії мовленнєвих актів.
43. Дискурсологія як мовознавчий напрям.
44. Особливості міжкультурної комунікації та проблеми міжмовного порозуміння.
45. Стратегії і тактики мовленнєвої комунікації.
46. Вербальні та невербальні норми спілкування.
47. Маніпулятивні стратегії в комунікативній діяльності.
48. Прагматика мовлення: значення імплікатур та пресупозицій у комунікації.
49. Мовна експресія та засоби її вираження.
50. Етикетна комунікація в українській мовній культурі.

Відповідно до «**Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти**»

(протокол № 16 від 25 листопада 2024 року)

(<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yurii-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) під час вивчення дисципліни здобувачеві освіти може бути зараховано до 25% балів,

отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Граматика сучасної української літературної мови: морфологія / за редакцією К. Г. Городенської. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
2. Діалекти в синхронії та діахронії: текст як джерело лінгвістичних студій / Відп. ред. П.Ю. Гриценко. Київ: КММ, 2015. 504 с.
3. Загнітко А., Данилюк І., Краснобаєва-Чорна Ж., Путіліна О., Ситар Г. Парадигмально-категорійні основи прикладної лінгвістики: монографія. Вінниця : «ТОВ Нілан-ЛТД», 2015. 472 с.
4. Загнітко А. Теорія граматики і тексту: монографія. Донецьк : Вид-во «Ноулідж», 2014. 480 с.
5. Межов О. Г. Синтаксис української мови: навчальний посібник. Луцьк: Надстир'я, 2021. 268 с.
6. Синявський О. Норми української літературної мови. К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. 368 с. Репринт з видання 1931 р.
7. Степаненко М. Політичне сьогодення української мови. Харків: Видавництво Іванченка, 2017. 614 с.
8. Островська Л. Теоретичні проблеми синтаксису сучасної української мови : навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2022. 240 с.
9. Український правопис. К.: Наук. думка, 2019. 392 с.
10. Шабат-Савка С. Т. Категорія комунікативної інтенції в українській мові: монографія. Чернівці : «Букрек», 2014. 412 с.

Допоміжна

1. Алексієнко Л.А. Морфологія сучасної української мови: навч. посіб. К.: Київський ун-т, 2014. 675 с.
2. Бойко В.М., Давиденко Л. Б. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: навч. посіб. К.: Академвидав, 2014. 245 с.
3. Бойко Н. Семантична основа лексичної експресивності. *Лінгвостилістичні студії*. 2016. Вип. 4. С. 39–54.
4. Бріцин В., Максим'юк Н., Максим'юк О. Прагматика висловлень відмови в українському художньому діалогічному дискурсі : монографія. Чернівці, 2017. 270 с.
5. Вінтонів М.О., Вінтонів Т.М., Мала Ю.В. Синтаксичні засоби експресивізації в українському політичному дискурсі. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2018. 336 с.
6. Вовк А. Експресивний синтаксис: з історії вивчення. *Український смисл*. 2016. (1). С. 152–165.
7. Воляннюк І. О. Політичний дискурс в умовах російсько-української війни: лінгвістичний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 23. Т. 1. 2022. С. 47-52.

8. Дьяченко Н.М., Халін В.В. Комунікативні стратегії в сучасному українському політичному дискурсі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. Сер.: Філологія. 1 (89). 2019. С. 56–62.
9. Захлюпана Н., Кузьма І., Кутня Г., Труш О. Морфологія: Термінологічний словник-довідник. Львів, 2014. 225 с.
10. Коваль Т. Дискурс як соціолінгвальне явище сучасного медіапростору. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Сер.: Лінгвістика. 2014. Вип. 21. С. 176-280.
11. Кондратенко Н., Стрій Л., Билінська О. Лінгвопрагматика політичного дискурсу : типологія мовленнєвих жанрів. Одеса : «Астропринт», 2019. 236 с.
12. Кондратенко Н. Типологія мовленнєвих жанрів українського політичного дискурсу. *Філологічні студії*. 2017. Вип. 9. С. 18-22.
13. Лазаренко С.В., Назаренко О.М. Типологія прецедентних феноменів сучасного українського публіцистичного тексту: соціокультурний вимір. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Сер.: Філологія. Соціальні комунікації. 2020. Т. 31 (70), № 1, ч. 1. С. 72-77.
14. Личук М. І. Структура та семантика синтаксично нечленованих одиниць в українській мові: монографія. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 386 с.
15. Скаб М. В. Церковнослов'янська мова української редакції: морфологія, синтаксис, історія перекладів та виправлень. Чернівці : Видавничий дім «Родовід», 2018. 284 с.
16. Ситар Г. В. Структурні й семантичні типи синтаксичних фразеологізмів в українській мові. *Мовознавчий вісник*. 2016. Вип. № 12–13. С. 178 – 181.
17. Степаненко М., Педченко С. Семантика і функціонування модальних часток у сучасній українській літературній мові : монографія. Полтава : ПП «Астроя», 2019. 222 с.
18. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис : навч.-метод. Посібник / уклад. В. В. Розгон, В. О. Шиманська. Умань : Візаві, 2021. 352 с.
19. Шабат-Савка С. Т. Українськомовний питальний дискурс: монографія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. 332 с.

Інформаційні ресурси

1. Мова.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Горох – українські словники. URL: <https://goroh.pp.ua/>
3. Діаспоріана: електронна бібліотека: <https://diasporiana.org.ua/>
4. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ. 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
5. Український лінгвістичний портал: <https://www.ulif.org.ua/>.
6. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
7. Офіційний сайт Української мови. URL: <http://ukrainskamova.at.ua>
8. Портал української мови та культури: <https://slovnyk.ua/>.

9. Українська мова: Енциклопедія / редкол. : В.М. Русанівський, О.О. Тараненко та ін. 2-е вид. випр. і доп. К. : Українська енциклопедія, 2004. 824 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/108723/>
10. Наукова бібліотека Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. URL: <http://www.library.chnu.edu.ua/index.php?page=ua>
11. Ющук І. П. Практикум з правопису і граматики української мови. – К.: Освіта, 2012. 270 с. / Режим доступу: <https://ushchuk.files.wordpress.com/2013/09/d196.pdf>.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу під час вивчення навчальної дисципліни регламентують такі документи:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/f5e1eobm/polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf